

Detlev Brandes: Cesta k vyhnání 1938-1945

Detlef Brandes: Cesta k vyhnání
1938-1945. Plány a rozhodnutí
o „transferu“ Němců z
Československa a z Polska

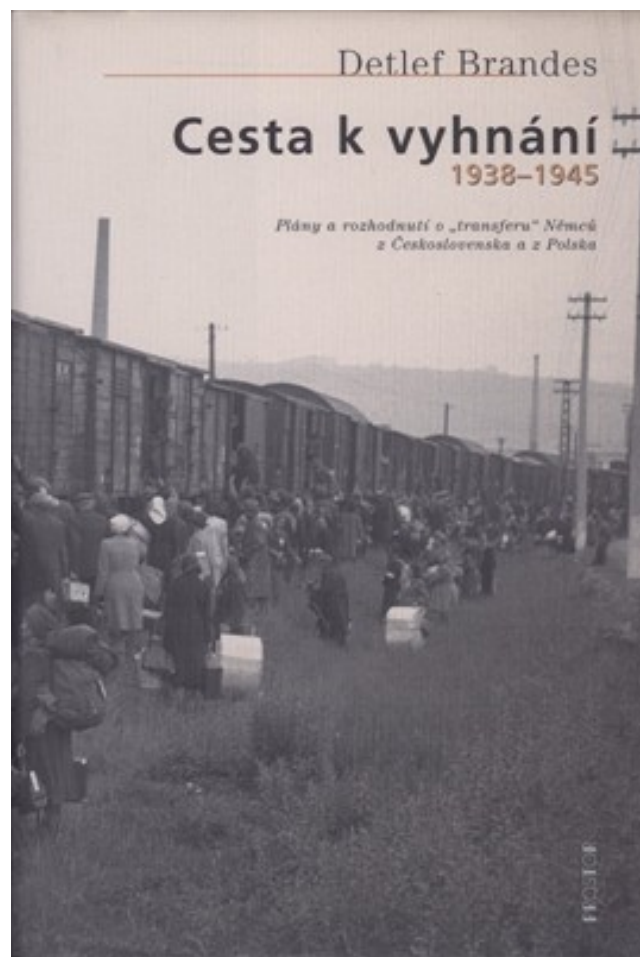
Originální titul: Der Weg zur
Vertreibung 1938-1945. Pläne
und Entscheidungen zum
Transfer der Deutschen aus der
Tschechoslowakei und aus
Polen, 2001 (2005 druhé vyd.)

Počet stran: 504

Rok vydání: 2002

Překladatel: Petr Dvořáček

Definitivně rozebráno

úvod

Ve své knize, kterou Vám chci představit, mi jde o odpověď na otázky,

proč a jak došlo v vyhnání Němců ze středovýchodní Evropy,

proč rovněž demokratičtí politici těchto států stejně jako velcí spojenci a jejich poradci považovali vyhnání a vysídlení Němců z Československa, Polska a východního Německa za nezbytné.

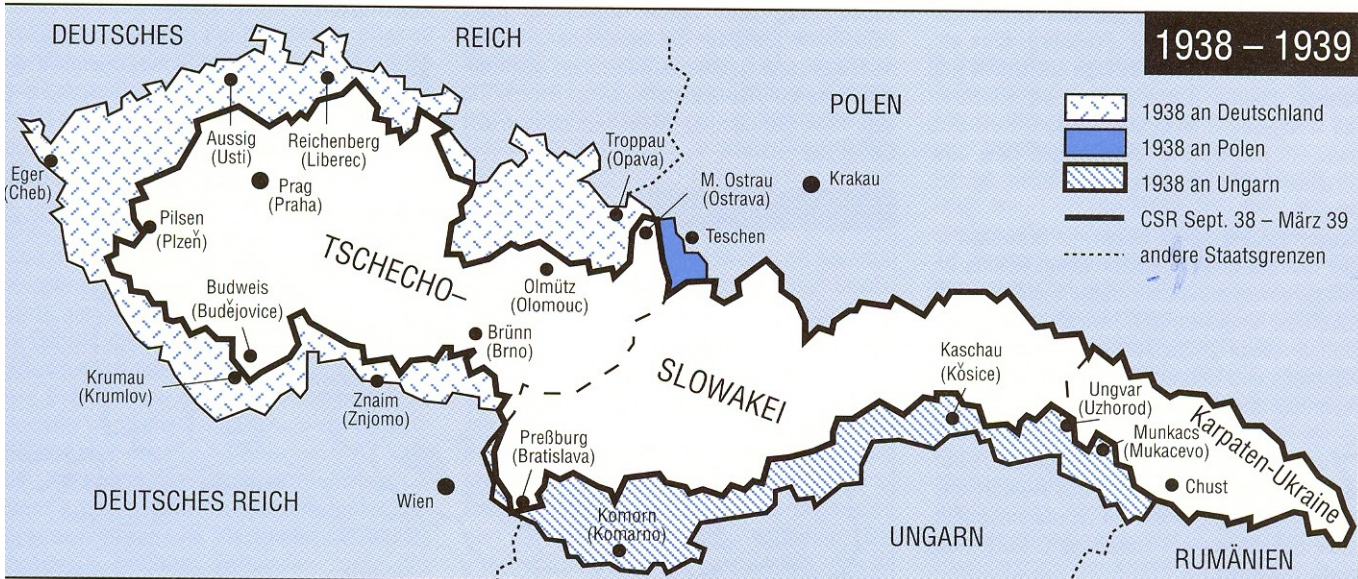
Rozdíly mezi Československem a Polskem jsou jistě **značné**:

rozdíly mezi situací v Polsku a v Československu

- přesvědčení polské exilové vlády a spojenců o nutnosti ‚**kompence**‘ za ztráty polských území na východě teritoriálními zisky **na severu a na západě**
- a rovněž **existence sudetoněmecké**, ale **neexistence** reprezentace **polských Němců v exilu** jsou jen dva nejnápadnější rozdíly.

1. Výchozí pozice československého, sudeto-německého a polského exilu

Východiskem všech československých plánů na vyhnání byly zkušenosti z roku 1938. Strategická pozice Československa byla krajně oslabena už anšlusem Rakouska; odtržením „sudetských“ či „pohraničních“ oblastí byla už naprosto beznadějná, takže amputované Československo se v březnu 1939 německému obsazení vůbec nepostavilo na odpor.

1. Výchozí pozice československého, sudeto-německého a polského exilu

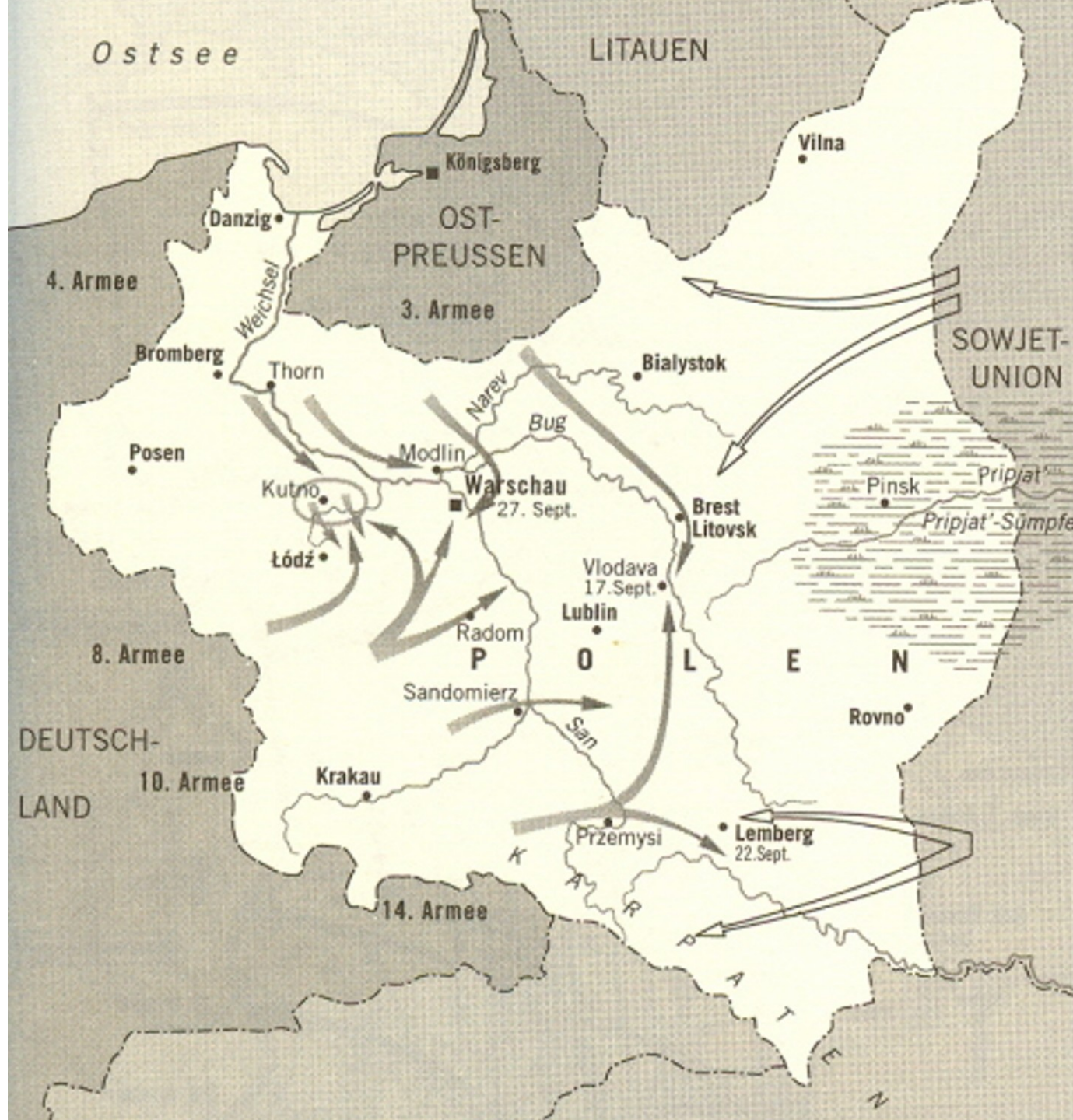
Výchozím bodem československých plánů na vyhnání byly zkušenosti roku 1938. Účinným nástrojem proti opakování Mnichova, proti opětnému odtržení pohraničních oblastí osídlených Němci mělo být vystěhování co největší části německého obyvatelstva. Motivem vyhnání je politika Sudetoněmecké strany a Mnichov; německá okupační politika (spolu s vlnami teroru na podzim 1941 a v létě 1942 a s vyhlazením Lidic) plány na vysídlení jen utvrdila a posílila jejich nezvratnost. Z prostředí českého odbojového hnutí se požadavky úplného vystěhování sudetských Němců ozývaly už před začátkem války.

1. Výchozí pozice československého, sudeto-německého a polského exilu

Československý exil měl partnera v exilovém vedení sudetoněmecké sociální demokracie, prezident Beneš zas v jejím předsedovi Jakschovi, s nímž mohl v Londýně jednat o budoucnosti Němců v Československu, ba vzhledem k velké vážnosti, již si sudetoněmečtí sociální demokraté vydobyli svým odbojem proti Henleinovi a Hitlerovi, s ním hovořit musel. Z úspěchů Sudetoněmecké strany a z faktu, jak všechny nesocialistické německé strany splynuly s SdP, vyvodil Jaksch závěr, že se musí ze strany založené na třídním principu přeměnit ve stranu lidovou a musí hájit národní požadavky sudetských Němců.

1. Výchozí pozice československého, sudeto-německého a polského exilu

Výchozím momentem polských plánů anexe a vyhnání byla překvapivě rychlá porážka v „zářijové válce“ roku 1939. Ta se uváděla do souvislosti s nepříznivým stanovením hranic v letech 1919 až 1921. Východní Prusy a Slezsko připomínaly polské vládě, odbojovému hnutí a veřejnosti čelisti kleští, jež Polsko rozdrtily.

1. Výchozí pozice československého, sudeto-německého a polského exilu

Dvacetiletý spor o „Koridor“ a o Horní Slezsko měl být po válce vyřešen ve prospěch Polska. Tváří v tvář radikální nacistické okupační politice uznali i velcí spojenci, že soužití Poláků s Němci v jednom státě je vyloučené.

2. Československé plány na vysídlení

V české exilové politice, a tudíž i v plánech na vyhnání dominoval dlouholetý československý ministr zahraničí a prezident Beneš. Jako poslední zoufalou odpověď na výzvy v duchu hesla „Heim ins Reich“, rozšiřované Sudetoněmeckou stranou, která při komunálních volbách roku 1938 získala devět desetin hlasů německých voličů, vypracoval v polovině září 1938 takzvaný Pátý plán: třetiny sudetských Němců se Československo může zbavit odstoupením určitých pohraničních území, třetina měla být vystěhována a třetina, zejména „demokraté, socialisté a židé“, může v Československu zůstat.

2. Československé plány na vysídlení

Tohoto plánu se přidržel i během války. Odstoupením pohraničních oblastí, případně zřeknutím se větších pohraničních území za zisk menších se mělo usnadnit získání souhlasu velmocí s vyhnáním Němců z Československa. Ještě na podzim 1940 byl Beneš ochoten vzdát se tří žup nebo kantonů, jmenovitě Krnova, Liberce a Karlových Varů: počítal s jejich postoupením Německu.

2. Československé plány na vysídlení

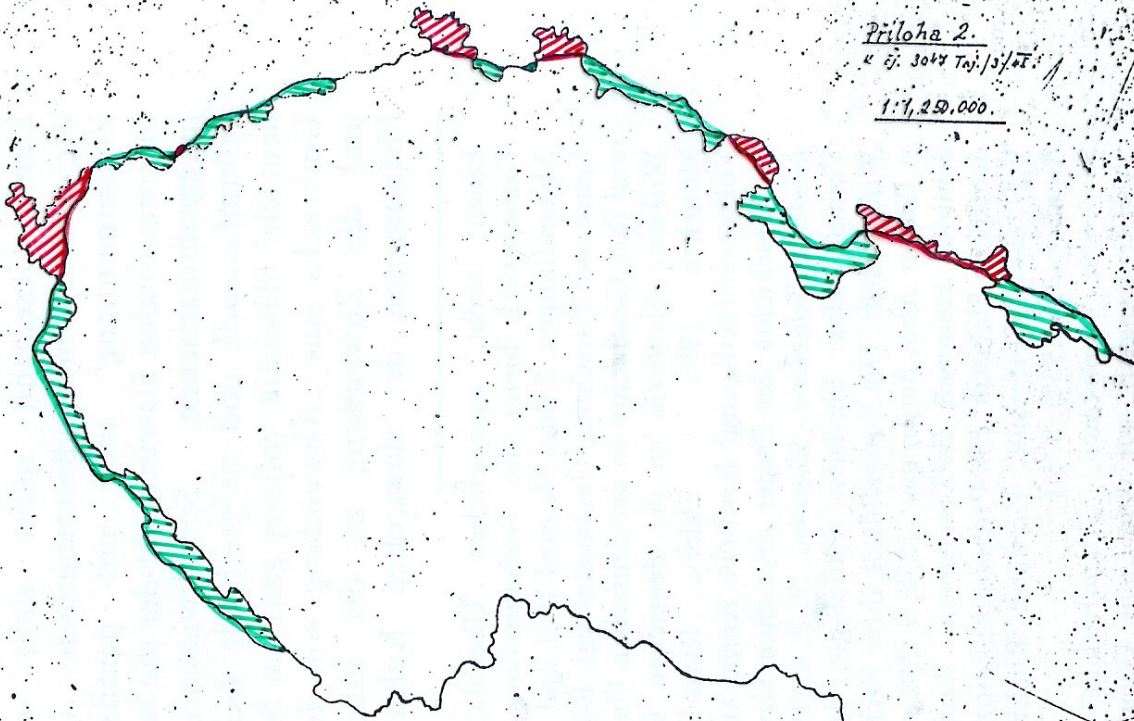
V únoru 1945 zbyla z tohoto prvku jeho plánu už jen ochota vyměnit nevelký počet hustě osídlených oblastí za několik oblastí osídlených řídce; rozdíl činil 300 000 osob.

152

Priloha 2.

č. j. 3044 Taj. / 3. / 47.

1:1,250,000.

0 31 47085
Geographical Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic
Prague, Czech Republic

Legenda:

- ~~~~~ státní hranice z r. 1938
- ~~~~~ úprava požadovaná p. prezidentem

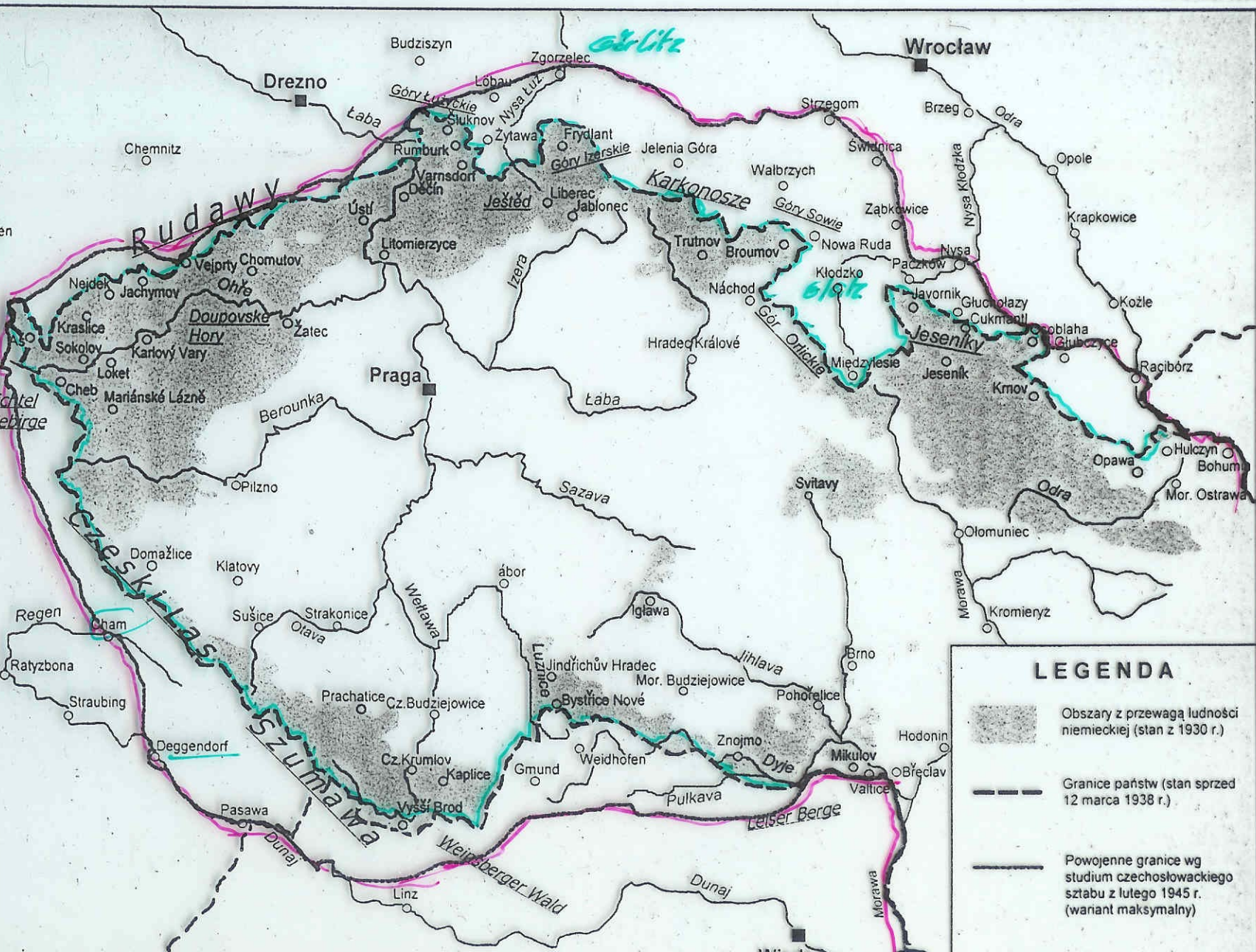
+

2. Československé plány na vysídlení

V Československé republice bude smět zůstat asi 800 000 Němců, pravilo se ještě v memorandu z listopadu 1944. Ale ani tehdy nebylo už možno brát tento počet vážně, protože od těchto Němců se požadoval aktivní boj proti Henleinovi a Hitlerovi před Mnichovskou smlouvou i po ní a ochota k čechizaci. Počet Němců, kteří měli být vysídleni, v důsledku toho vzrostl. Proto, aby se tento zvyšující se počet formálně poněkud snížil, rozčlenil je Beneš do různých kategorií: část uprchne, „viníky“ je třeba „vyhnat“ a pouze zbytek „organizovaně transferovat“.

2. Československé plány na vysídlení

Na britský nátlak však od této diferenciace vyhnání a transferu upustil a odhad počtu „henleinovců a nacistů“, kteří uprchnou, zvýšil na půl milionu. Po osvobození československá vláda už na výměnu území s Německem a Maďarskem nepomýšlela, jen hodlala na úkor Německa a Maďarska zarovnat území státu, to se jí však prosadit nepodařilo.

LEGENDA

- Obszary z przewagą ludności niemieckiej (stan z 1930 r.)
- Granice państw (stan sprzed 12 marca 1938 r.)
- Powojenne granice wg studium czechosłowackiego sztabu z lutego 1945 r. (wariant maksymalny)

2. Československé plány na vysídlení

Beneš usiloval i o snížení počtu Maďarů v Československu. Do roku 1943 uvažoval stejně jako v případě sudetských Němců o odstoupení části území, konkrétně Žitného ostrova a menších pohraničních okrsků.

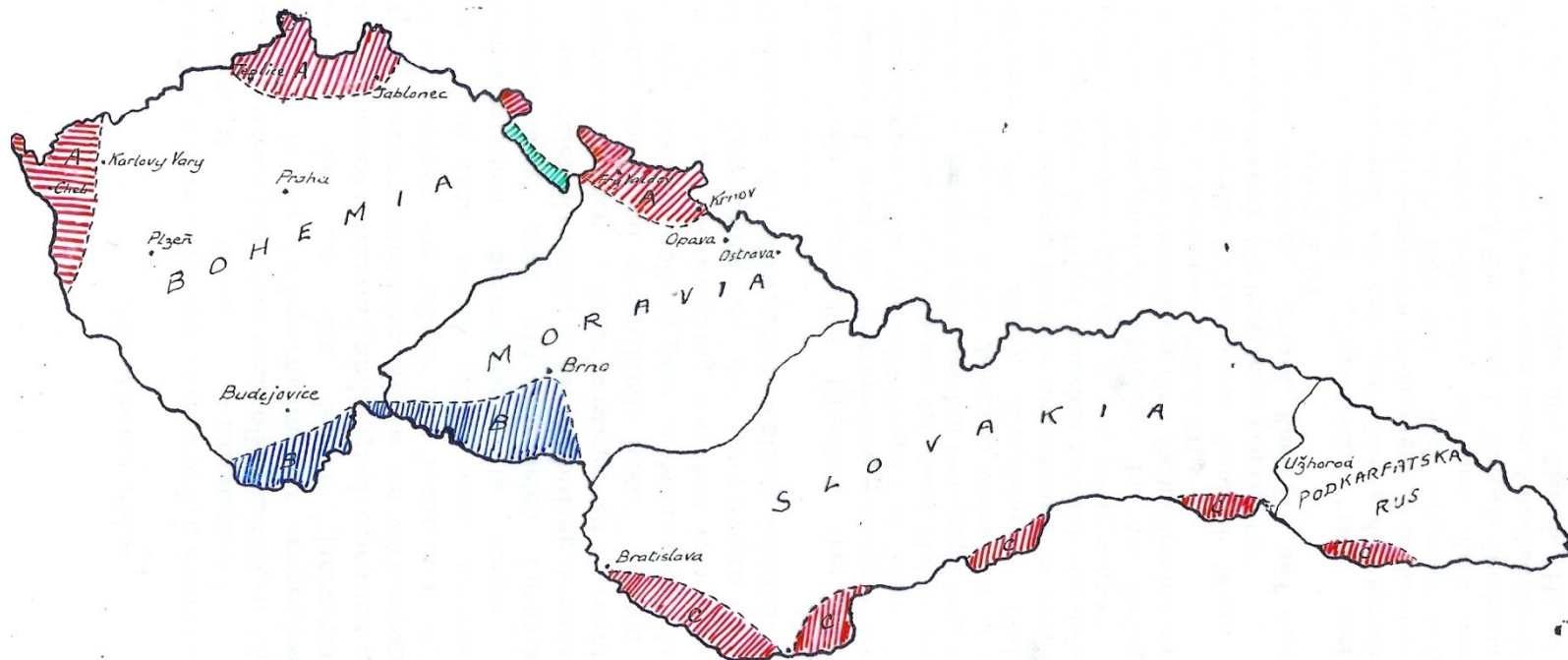
MOST SECRET

ENCLOSURE NO. 1 in MR. BRUCE LOGGART'S
DESPATCH NO. 47 of MAY 22ND, 1941.

CZECHOSLOVAKIA

Frontiers of the first republic.
To illustrate President Benes's
solution of the Minority Problems

21. V. 41.

In the three sections marked "A" there are 900,000 Germans
" " two " " " " " 291,000 " "
" " five " " " " " 510,000 Hungarians

Scheme: In the unmarked sections of Bohemia and Moravia there remain 1,800,000 Germans. The "A" territory and population will be transferred to Germany; the "C" territory and population to Hungary. The "B" population will be exchanged for Czechs in Austria.

Of the 1,300,000 Germans outside the marked sections it is estimated that 400,000 will remain in Czechoslovak citizens. The remainder will be sent to different parts of Germany. It is assumed that 300,000 will flee to the Reich as soon as an Allied victory appears certain.

THIS IS A PHOTOCOPY OF ORIGINAL MATERIALS
IN THE COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARY. It must
be returned to the Rare Book and Manuscript
Library (654 Butler Library) at the completion
of the reader's use. This material may be
protected by copyright law (Title 17 U.S. Code).

2. Československé plány na vysídlení

Vystěhování dvou třetin Maďarů mělo mít charakter výměny za Slováky z Maďarska. Slovenští politici na vyhnání Maďarů ze Slovenska do roku 1944 naopak očividně nepomýšleli. Tento požadavek převzali teprve na popud Beneše a londýnské vlády, ale pro odpor Američanů a Britů a vzhledem k vlašné podpoře Sovětů jej nemohli uskutečnit.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

Jaksch doufal v revoluci či ve vojenský puč v Německu, po němž by mohl přijít kompromisní mír, Beneš měl z něčeho podobného naopak obavy. Pro případ, že by nastala tato krajní situace, Beneš Jakschovi na podzim 1940 naznačil možnost přijetí sudetoněmeckých sociálních demokratů do Státní rady, jakési náhražky parlamentu. Beneš tehdy nechal jednat s Jakschem skupinu ministrů o vytvoření tří kantonů a rovněž o menších či větších přesunech obyvatel v rámci Československa.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

Těmito rozhovory se měl připravovat vstup sudetoněmeckých sociálních demokratů do Státní rady. Když vedoucí odbojové skupiny ve vlasti proti tomu vznesly protest, Beneš v prosinci 1940 přijetí Němců do Státní rady odsunul. Další pokus integrovat sudetoněmecké zástupce do Státní rady z pozdního léta 1941 ztroskotal na nových protestech z Protektorátu, ale především z řad zahraniční armády.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

V červnu 1939, tedy před rozpoutáním války, považoval Jaksch budoucnost sudetských území za otevřenou. Během prvních válečných měsíců poznal, že je čím dál pravděpodobnější jejich opětovné přičlenění k Československu. Společenstvo věrných sudetoněmeckých sociálních demokratů proto, aby bylo možno většinu sudetských Němců pro nový společný stát s Čechy a Slováky trvale získat, požadovalo ve federalizovaném Československu německou spolkovou zemi se zemským sněmem a zemskou vládou. Dokud nedojde k dohodě s československým exilovým vedením, tj. s Benešem, měli by soudruzi schopní vojenské služby být začleněni do britské armády, doporučoval Jaksch.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

Na podzim 1940 by se byl Jaksch spokojil s utvořením německých kantonů podle švýcarského vzoru. Ačkoli přinejmenším od podzimu 1940 znal Benešovy plány, vyjednával dál. Na jedné straně totiž doufal, že bude mít možnost zmenšit rozsah plánovaného vyhnání; a na druhé, jak bylo Jakschovým přesvědčením, potřebuje jeho strana alibi, že učinila v exilu všechno pro to, aby se dospělo s Čechy k dohodě. Poté co mu Beneš v lednu 1942 objasnil svůj plán, jenž počítal s redukcí německé menšiny na maximálně jeden milion, měl Jaksch za to, že ve vyjednávání nebude moci pokračovat.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

Když Beneš na podzim 1942 nabídl nové rozhovory na principu vyhnání „viníků“, svitla Jakschovi opět naděje. Protože pokud bylo takové kritérium zavedeno, muselo by vést k redukci počtu vyháněných. Když se však proti principu viny vyslovil Foreign Office, protože hrozilo nebezpečí, že rozsah vysídlení bude omezen, Beneš jednání s Jakschem přerušil. Ve svém jednostranném hodnocení Jakschovy politiky mu vyčítal, že příliš dlouhým váháním promeškal okamžik, kdy bylo možno jeho stranu do zahraniční akce zařadit. Jak jsem však doložil, šanci docílit shody s Benešem neměl Jaksch ani nikdy předtím, pokud nechtěl akceptovat vyhnání většiny sudetských Němců a spokojit se s rolí vůdce zbylé menšiny.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

Od krachu jednání s Benešem se Jaksch pokoušel získat pro odmítnutí plánů na transfer britskou veřejnost. V srpnu 1944 se vrátil se ke svému federalistickému programu prvních válečných měsíců a požadoval obsazení sudetských území „neustranným spojeneckým vojskem“.

Čeští sociální demokraté s Benešovým vědomím naléhali na vnitrostranickou opozici proti Jakschovi, aby se od Společenstva věrných odloučila. Tato skupina - Zinnerova - na podzim 1940 přislíbila, že rozkol vyvolá, i kdyby Jaksch svou pozici snad změnil.

3. Rozhovory mezi Benešem a Jakschem

Společně s německými komunisty a Německými demokraty (Německá demokratická strana svobody) se Zinnerova skupina pokoušela ústupem od národnostních požadavků získávat shovívavou náklonnost exilové vlády. Byla do té míry ve vleku české exilové vlády, že od března 1944 plány vlády na vysídlení podporovala spolu s komunisty v plném rozsahu.

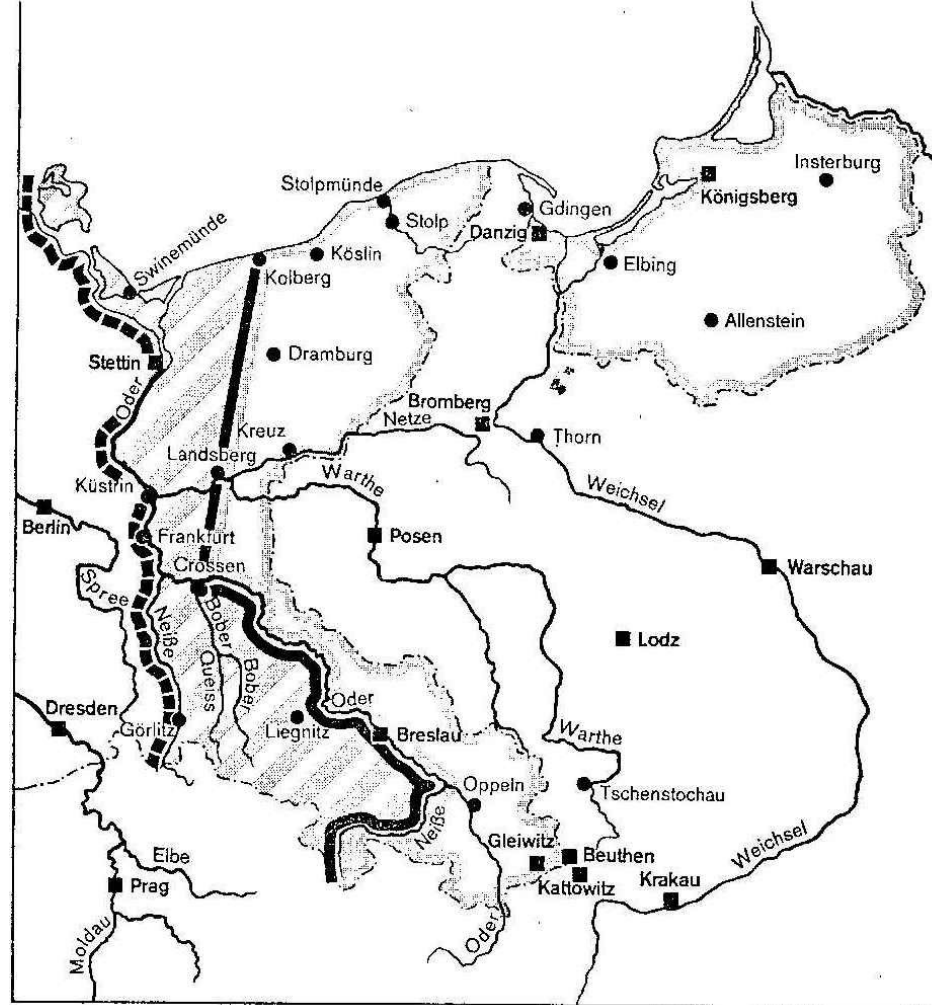
4. Polské plány anexí a vysídlení

Myšlenka „kompenzace“ za eventuální územní ztráty hrála během let 1939 až 1942 v polském odbojovém hnutí a mezi polskou veřejností pramalou roli, větší však v úvahách vůdčí skupiny v exilové vládě, tedy u Sikorskiho a jeho poradců. Polská vláda vznášela od října 1939 požadavek na Východní Prusy a od počátku r. 1940 také na německé Horní Slezsko.

Polské odbojové skupiny ve vlasti si dosud německé provincie přály anektovat vesměs ve větším rozsahu než exilová vláda. Objem anexí a německého obyvatelstva, jež mělo být vystěhováno, vzrostl v průběhu jednání o rozsah částečné či úplné ztráty polských území za Curzonovou linií.

4. Polské plány anexí a vysídlení

V prosinci 1941 navrhl Stalin v Moskvě Sikorskimu nejen kompenzaci ve Východních Prusích, ale už i Odru jako západní polskou hranici. Od té chvíle usilovala exilová vláda o hranice na Odře a Kladské Nise. Představy, že by se hranice snad posunuly až k Lužické Nise, vláda na podzim 1942 i v obou následujících letech odmítala; ovšem Dolní Slezsko západně od Odry mělo být podrobena „tvrdému“ polskému okupačnímu režimu.

Grenzvorstellung der polnischen Exilregierung Februar 1942

»Natürliche Sicherheitslinie« Sikorski-Memorandum Dezember 1942

4. Polské plány anexí a vysídlení

Zatímco Arciszewskiho vláda tuto orientaci zachovávala i v roce 1944 a 1945, odstupující ministerský předseda Mikołajczyk – nástupce Sikorskiho po leteckém neštěstí – a předseda polské Národní rady se v lednu 1945 vyslovili pro hranici na Odře včetně přístavního města Štětína a nejvyšší politický orgán národního osvobozeneckého hnutí pro hranice na Odře a Lužické Nise.

5. Britská pozice

Už na jaře 1940 považovala většina vědeckých poradců britského ministerstva zahraničí ve *Foreign Research and Press Service* (FRPS) za nezbytné vysídlit Němce z Československa, Polska a z té části německých východních území, jež měla být předána Polsku, přinejmenším však z Východních Prus a z německého Horního Slezska až po Odru, a také ze Sudet.

5. Britská pozice

Německý odpor proti „polskému Koridoru“ a požadavky sudetských Němců na připojení se po válce neměly opakovat. Touž dobou se náměstek amerického ministra zahraničí Welles v Paříži a v Londýně dozvěděl, že Daladier a Chamberlain hodlají v případě kompromisního míru poskytnout Němcům v Československu a dokonce v Polsku právo na sebeurčení. Teprve pod dojmem německých leteckých útoků se nálada britského obyvatelstva proměnila natolik, že požadavky exilových vlád na radikální řešení problémů německých menšin ve středovýchodní Evropě se setkaly s ohlasem i u ministrů a mezi úředníky Foreign Office.

Churchill sám projevoval s představami o transferech obyvatelstva souhlas už v prosinci 1940; poukazoval přitom na „úspěch“ řecko-tureckého příkladu.

5. Britská pozice

Kromě Churchilla byl transferu německých menšin z Polska a Československa už před cestou do Moskvy v prosinci 1941 osobně příznivě nakloněn i Eden. V prosinci Stalin Sikorskimu nabídl, že Polsko by za ztráty na východě mohlo obdržet kompenzace ve Východních Prusích a až po Odru a toto prohlášení opakoval i Edenovi, a dodal, že německé obyvatelstvo těchto oblastí by muselo být evakuováno do Německa. Stalin se zároveň vyslovil pro navrácení Sudet Československu.

5. Britská pozice

Po svém návratu do Londýna zadal Eden výzkumnému oddělení (FRPS) úkol, aby vypracovalo rozbor otázky hranic mezi Německem na jedné straně a Československem a Polskem na straně druhé. FRPS nemělo přitom brát příliš v úvahu etnografická hlediska, a „pokud by výsledky směřovaly k tomu, že by bylo třeba doporučit výměnu obyvatelstva“, mělo vyhotovit další analýzu, jež by se týkala řecko-turecké výměny a přesídlování Němců z Pobaltí. V době, kdy Eden čekal na posudky, vysvětlil mu Beneš svůj plán redukovat počet sudetských Němců na milion zčásti odstoupením území a zčásti vyhnáním. Krátce nato FRPS předložilo objednaný posudek. Počet Němců, kteří budou muset být při anexi Východních Prus, Gdaňska a Horního Slezska a rovněž ze Sudet vyhnáni, odhadovalo FRPS 12. února na 3 až 6,8 milionu.

5. Britská pozice

Tento posudek spolu s Benešovým plánem tvořily základ usnesení britského válečného kabinetu ze 6. července 1942, jež se vyjadřovalo ke dvěma otázkám zároveň: prohlásilo za neplatnou Mnichovskou smlouvu a vyslovilo souhlas se „všeobecnou zásadou transferu německých menšin ze střední a středovýchodní Evropy do Německa po válce v těch případech, kdy to bude považováno za nezbytné a žádoucí“. Ačkoli se Eden ve vládní předloze zmiňoval o Lidicích, tento akt teroru několik měsíců očekávané rozhodnutí pravděpodobně podstatně neovlivnil. Na rozdíl od Jiřího Šolce ovšem nesdílím názor, že Beneš rozkaz k atentátu navzdory naléhání domácího odboje neodvolal, že by si od předpokládáných represálií sliboval tak velký vzestup svého vilvu. FRPS hodnotilo polskou anexi Gdaňska, Východních Prus jako nezbytnou i v dalších posudcích.

5. Britská pozice

Kompenzační řešení obhajoval v březnu a v září 1943 na zasedání vlády a v březnu 1943 vůči americkému vedení. *Interdepartmental Committee on the Transfer of German Populations* spatřoval v tomto řešení maximum a vyslovil se proti rozsáhlejší polským anexím, a tím i proti ještě většímu vyhánění. Výbor se přimlouval za to, aby německé obyvatelstvo určité oblasti, pokud vůbec, bylo transferováno celé, z toho důvodu, aby se nevytvářely jednak skupiny vyhnanců v Německu toužící po revanši a zároveň zbytkové menšiny ve vyhánějících státech, které by posílenému Německu opět mohly poskytnout zachytné body pro revizi hranic. V delší perspektivě dokáže Německo vyhnance absorbovat, přesto lze očekávat, že krátkodobě bude váznout zajišťování potravin, poskytování bytů a nabídka pracovních míst.

5. Britská pozice

Výbor přejal i Benešovy návrhy, zaprvé aby všem Němcům, kteří jsou podle německého práva německými státními příslušníky, bylo odňato občanství, a zadruhé aby majetek vyhnanců byl zaúčtován jako protihodnota za reparační požadavky vyhánějících států.

Kromě Východních Prus, Gdaňska a Horního Slezska Eden už v listopadu 1943 nabídl Mikołajczykovi oplátkou za přijetí Curzonovy linie i Pomořany. O Polsku mezi Curzonovou linií a Odrou hovořil Churchill na teheránské konferenci a v únoru 1944 záměr odškodnit Polsko na severu a na západě oznámil také při projevu v dolní komoře. Proto, aby získali souhlas polského vedení se ztrátou východních území a Lvova, zašli Churchill s Edenem v říjnu 1944 ještě dál: Polsko se může rozšířit až k Odře včetně Štětína a Vratislavi a zároveň budou vysídleni všichni Němci, kteří tam žijí.

5. Britská pozice

Toto řešení prosazoval Churchill v prosinci 1944 také v dolní komoře, ale nezmínil se o hranici na Odře. Naopak Eden ani Foreign Office nepovažovali už za nezbytné hranice na Odře podporovat, protože nová varšavská vláda, vazal Sovětů, byla Curzonovu linii stejně ochotna přijmout.

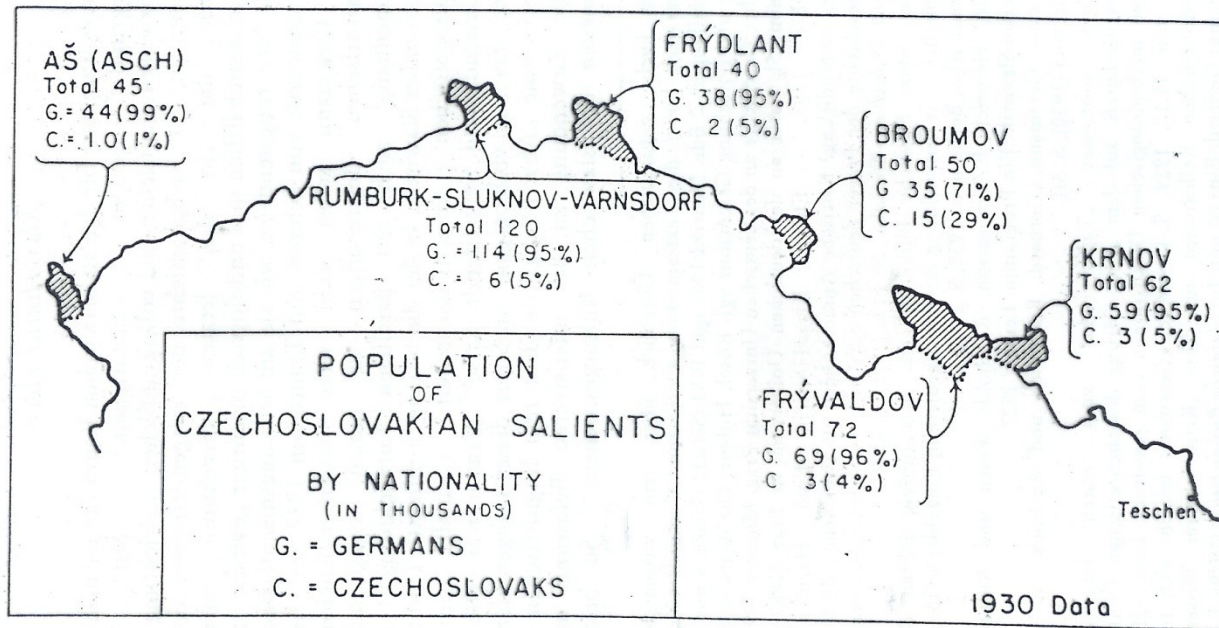

Abb. 19: Die ethnische Struktur der Bevölkerung in sechs Bezirken entlang der deutsch-tschechoslowakischen Grenze
 Quelle: German Series Cartogram B2-B7, Februar 1943 (N.A., RG 59, Natter File,
 Folder: Germany: Territorial Problems)

6. Sovětská pozice

Od Sovětského svazu se nějaké překážky při vyhánění etnických skupin očekávat nedaly: vždyť především už sám deportoval ruské Němce z evropské části do asijské. Náznaky takového řešení se objevily tehdy, když Beneš a Ripka s Bogomolovem „žertovali“ o odtransportování sudetských Němců na Sibiř a když takovéto východisko doporučoval vedoucí oddělení pro střední Evropu ve Foreign Office. Polsko by mělo obdržet Východní Prusy a všechna území až po Odru, řekl Stalin Edenovi v prosinci 1941, a pokud Polsko dostane Východní Prusy, budou muset být odtamtud evakuováni Němci. Při jednáních o plánovanou britsko-sovětskou smlouvu v květnu 1942 se Eden s Molotovem shodli na tom, že při předání Východních Prus Polsku budou „odstraněni“ tamější Němci.

6. Sovětská pozice

Sovětské plánovací orgány doporučovaly v říjnu 1943 a v lednu 1944 předání Gdaňska, Východních Prus jižně od Královce a Horního Slezska Polsku a ruku v ruce s tím vystěhování Němců. Lublinskému výboru, pozdější varšavské vládě, Stalin v červenci a v srpnu 1944 slíbil, že se zasadí za rozšíření Polska až k Odře a Lužické Nise včetně Štětína a Vratislavi.

6. Sovětská pozice

Vyhnání sudetských Němců je „vnitřním problémem“ Československa, řekl Molotov v červnu 1942 Benešovi, ovšem sovětská vláda pomůže, kdekoli to bude možné. Benešovi vyslanci dali v květnu 1943 sovětskému velvyslanci Bogomolovi najevo, že po britském a nyní i americkém souhlasu takovéto Molotovovo sdělení už nestačí, a 5. června Bogomolov odpověděl, že sovětská vláda myšlence transferu Němců přitakává. Toto stanovisko potvrdil Stalin při rozhovoru s Benešem 12. prosince 1943. Teprve po Stalinově rozhodnutí se na kurs směřující k vyhnání přeorientovalo i moskevské vedení KSČ.

7. Stanoviska USA

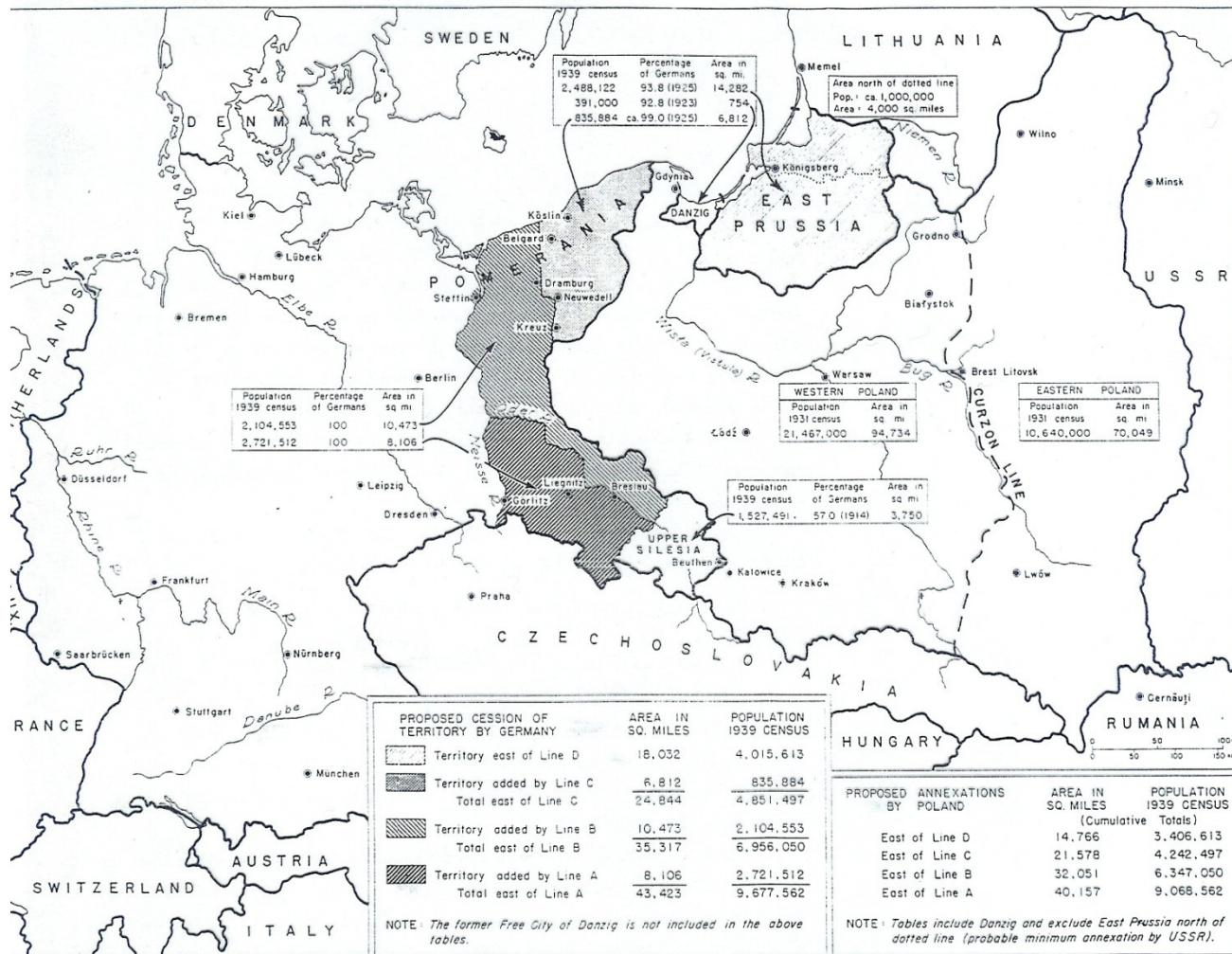
V americké politice vztahující se k otázce polských anexí a k otázce vyhnání existuje zřetelný protiklad mezi výroky Rooseveltovými a doporučeními poradních orgánů. Roosevelt se už v únoru 1942 několikrát přimlouval za to, aby se problém Koridoru řešil předáním Východních Prus Polsku. Ovlivnění britským a sovětským postojem doporučili v listopadu 1942 také postoupení Východních Prus, a pod dojmem požadavků Sikorskiho při jeho návštěvě Spojených států v prosinci a očekávaných územních ztrát Polska na východě navrhovali převzít také velké části německého Horního Slezska.

6. Stanoviska USA

Na konci roku 1944 Roosevelt slíbil, stejně jako předtím už Churchill a Stalin, podporu při transferu Němců z nových polských území.

Při jedné cestě do USA v květnu 1943 dosáhl Beneš Rooseveltova souhlasu s transferem, ačkoli plánovači se domnívali, že se bude možno spokojit s odtržením šesti územních výběžků od Československa a obejít se bez vyhánění.

GERMANY - POLAND : PROPOSED TERRITORIAL CHANGES

8. Rozhodnutí na spojenecké konferenci v Jaltě a v Postupimi

Na jaltskou konferenci přišly spojenecké velmoci s odlišnými představami: Stalin se vyslovoval pro linii na Odře a Nise, Churchill pro hranici na Odře a Eden s Rooseveltem pro to, aby se polské anexe omezily na Východní Prusy, Gdaňsk, Horní Slezsko a část Zadních Pomořan; Roosevelt v Jaltě přesto přivolił rozšíření Polska až po Odru. Výsledek oznámil Churchill v dolní sněmovně. Když na německá východní území začaly pronikat sovětské jednotky, byla část německého obyvatelstva evakuována a mnoho lidí se pokoušelo uprchnout. Se sovětským svolením začala polská vláda vytvářet nezvratná fakta a začala vyhánět Němce z oblastí až po Odru a Lužickou Nisu. Pražská vláda měla též cíl: vyhnat co největší množství Němců ještě před očekávanou konferencí Velké trojky.

8. Rozhodnutí na spojenecké konferenci v Jaltě a v Postupimi

Štvavé proslovy politiků, pokyny z ústředí, jež místním úřadům ponechávaly rozsáhlý interpretační a manévrovací prostor, samozvaní mstitelé nacistických zločinů a jedinci i skupiny hnaní touhou po obohacení - to vše se slilo v jeden proud, takže Němci z Československa, Polska a z německých východních území byli v této fázi „divokého“ vyhánění vystaveni prudkým represáliím a mnoho lidí přišlo o život. Východiskem ze slepé uličky, do níž dospěla postupimská konference především kvůli sporu o hranice na Odře a Nise, byl nakonec soubor doplňujících se požadavků a ústupků, v němž Britové a Američani vyslovili souhlas s transferem Němců z Polska, Československa a Maďarska a Sověti učinili ústupky v otázkách reparací a přijetí Itálie do Spojených národů. Západní mocnosti také doufaly, že uznání linie na Odře a Nise jako provizorní západní hranice podpoří hospodářskou konsolidaci a demokratický vývoj Polska.

8. Rozhodnutí na spojenecké konferenci v Jaltě a v Postupimi

Závěr: Dobře koordinované akce německých národoveckých spolků a stran v Polsku již v době Výmarské Republiky a především ‚Sudetoněmecké vlastenecké fronty /Sudetendeutsche Heimatfront‘ příp. ‚Sudetoněmecké strany /Sudetendeutsche Partei‘ a vedení národních socialistů od roku 1934 přesvědčily Poláky a Čechy, ale také vlády mocností a jejich poradce, že s trvalou loajalitou německých menšin k Československé republice nebo Polské republice nelze počítat. Národněsocialitická okupační politika poměr mezi Čechy, Poláky a Němci dále otrávila.

8. Rozhodnutí na spojenecké konferenci v Jaltě a v Postupimi

Všeobecně rozšířený byl i názor, že se pravidla pro ochranu menšin zakotvená ve smlouvách z Versailles, St. Germain und Trianonu neosvědčila, nýbrž integraci menšin v nástupnických státech narušovala. **Když spojenci v Postupimi rozhodli o „transferu“ Němců ze středovýchodní Evropy, byli pochopitelně pod dojmem německé masového vyvraždění Židů, Poláků, Rusů a Srbů.**